

Voorkomen is beter dan uitvallen

Docenten willen minder vrijblijvendheid

Docenten uit het MBO over voortijdig
schoolverlaten

Onderzoek in opdracht van het ministerie van
Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

12 september 2007

Inleiding

Het Ministerie van OCW zet extra in op het terugdringen van Voortijdig Schoolverlaten (VSV). Om een beeld te krijgen hoe docenten de resultaten van deze extra inspanningen ervaren, heeft OCW aan Organise to Learn de opdracht gegeven om de rol en positie van docenten in het MBO ten aanzien van VSV in kaart te brengen.

Dit document is een rapportage van dat onderzoek. Wij hebben gekeken welke rol docenten nu hebben in het proces van VSV; welke zouden zij willen c.q. kunnen hebben in dit proces; en wat hebben docenten nodig om effectief invloed te hebben op VSV?

Dit verkennende onderzoek heeft zich volledig gericht op het perspectief van docenten op het voorkomen van VSV; de hier besproken resultaten moeten dus ook in dit licht worden bekeken.

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een webenquête, aangevuld met deskresearch en interviews. In een periode van 4 weken ontvingen we meer dan 500 reacties op de enquête. Opvallend was de zorgvuldige wijze van invullen: de respondenten gaven blijk van een grote drive om het voortijdig schoolverlaten te voorkomen.

In deze rapportage worden onze observaties, conclusies en aanbevelingen gepresenteerd. Deze bevindingen hebben we ook teruggekoppeld aan de respondenten van de enquête met de vraag om hierop te reageren. Ook zijn we in gesprek getreden met instellingen om de bevindingen te toetsen. Met de verwerking van de reacties op deze rapportage is het onderzoek afgerond en aangeboden aan het Ministerie van Onderwijs.

Leeswijzer

In dit document staan de belangrijkste observaties uit de enquête en de aanvullende gesprekken. We zullen hierbij voor elke observatie aangeven wat docenten in het onderzoek als succesfactor hebben aangegeven om uitval te voorkomen. Deze observaties worden geïllustreerd door uitspraken uit de enquête en tabellen met uitkomsten van vragen in de enquête.

De volgende thema's vormen de belangrijkste observatieonderwerpen en zullen in dit document verder worden toegelicht:

1. Definitie VSV
2. Rol docenten
3. Grootschaligheid
4. Structuur
5. Rol ouders
6. Preventieve aanpak
7. Schakelmomenten
8. Intake en selectie

Aan het eind van dit document zullen deze observaties worden samengebracht tot enkele hoofdconclusies. Vervolgens zullen conclusies worden uitgewerkt tot enkele aanbevelingen. Deze aanbevelingen worden in de daaropvolgende sheets uitgewerkt tot concrete acties voor de betrokken actoren.

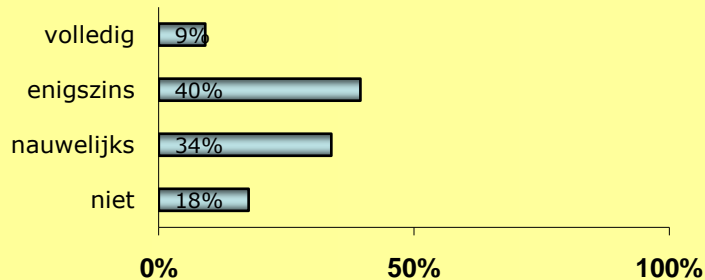
In dit document zullen we onder 'docenten' docenten, mentoren en begeleiders verstaan. De term ROC gebruiken we hier als verzamelnaam voor de verschillende typen MBO-instellingen.

De onderzoeksverantwoording en de resultaten op alle vragen van de enquête zullen in de eindrapportage worden opgenomen.

Docenten over Voortijdig Schoolverlaten

Definitie VSV

Is VSV doelstelling vertaald naar docentniveau?

'Er moet worden vastgesteld wat VSV is. Een leerling die nu wisselt van opleiding zonder diploma is ook een VSV'er.'

'Het voorkomen van VSV gaat altijd tussen de bedrijven door.'

'Concrete doelstellingen per team zijn nodig om VSV beter te voorkomen.'

'Bij ons op school is de uitstroom rond de 5%. Erg laag tov het landelijke gemiddelde. Kortom het heeft bij ons veel aandacht. Bovendien zijn de redenen voor uitstroom erg divers, je kan er niet nog meer voor faciliteren.'

Uit de enquête blijkt dat er onduidelijkheid bestaat over wat en wie onder schooluitval wordt verstaan en zou moeten worden verstaan. Hieronder wordt deze onduidelijkheid verder toegelicht.

De Europese doelstelling omtrent VSV zoals vastgelegd in de Lissabon-akkoorden en de Nederlandse vertaling van deze doelstelling, sluit niet aan op de beleving van de docenten op de werkvloer. Met name docenten die werken met deelnemers op de niveaus 1 en 2 geven aan dit demotiverend te vinden: zij kunnen in hun beleving geen bijdrage leveren aan het verbeteren van voortijdig schoolverlaten. Deze opleidingsniveaus worden per definitie gezien als uitval.

Uit de enquête spreekt een behoefte om het Nederlandse VSV beleid voor de verschillende doelgroepen door te vertalen, waarbij rekening wordt gehouden met de situatie en context van de deelnemer en de instelling.

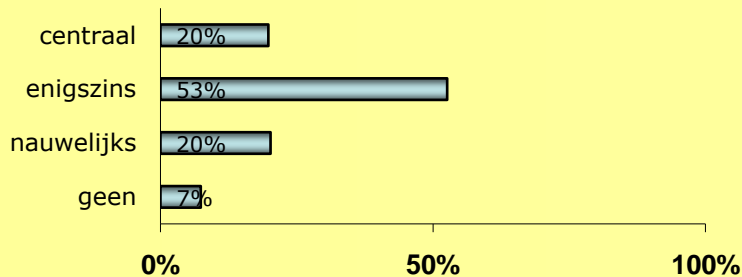
Van de respondenten in het onderzoek geeft 50 procent aan dat de doelstellingen voor VSV binnen de instelling niet of nauwelijks zijn vertaald naar het niveau van docenten. Daarnaast geeft 30 procent van de ondervraagden aan dat VSV niet of nauwelijks onderwerp van gesprek is binnen de organisatie.

Succesfactoren:

- Duidelijke definitie VSV
- Duidelijke doelstellingen voor instellingen, opleidingen en docenten
- Resultaten inzichtelijk maken

Rol docenten (1)

Welke rol heeft u op dit moment in het proces VSV?

'Ik heb nu een manager, die niet alleen de lijnen krijgt maar het speelveld bepaalt. Het materiaal, wie er mee doet welke tactiek en welke techniek en wie er niet van gediend is kan verdwijnen. Ik krijg liever meer ruimte om te zoeken naar oplossingen die wel werken.'

'Als ik zie wat mij ter beschikking is gesteld om VSV te voorkomen, dan is dat tijd, heel veel eigen tijd. Ik bewaak dus mijn eigen winkeltje.'

De respondenten in het onderzoek vertonen een grote drive om de huidige situatie te verbeteren. Bijna 90 procent van de respondenten geeft aan dat zij naar eigen inzien veel invloed heeft op het voorkomen van VSV. Daarbij spreekt 70 procent van de respondenten uit dat ze op dit moment (enigszins) een centrale rol in het proces van uitval heeft.

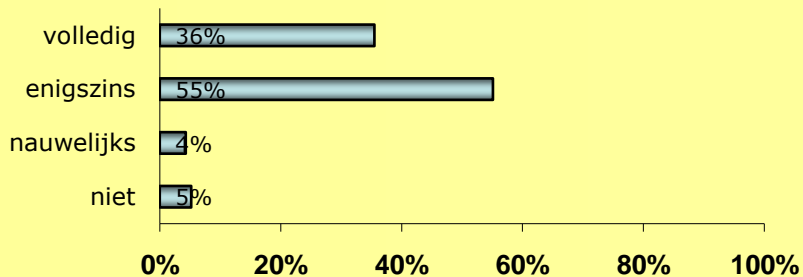
Daartegenover staat dat 90 procent van de respondenten aangeeft dat zij graag een meer centrale rol kunnen en willen hebben in het proces ter voorkoming van VSV. Tevens geeft ruim 35 procent van de docenten aan dat zij geen vrijheid hebben om naar eigen inzicht VSV aan te pakken.

- Hoe ziet centrale rol eruit?

Uit de open vragen blijkt dat docenten een regiefunctie willen in het proces ter voorkoming van VSV. De docent heeft de directe relatie met de deelnemer en weet in te schatten hoe de deelnemer begeleid kan worden. Hiervoor is het belangrijk dat de docent wordt ondersteund door de andere disciplines binnen het netwerk VSV en tijd heeft om aandacht aan deelnemers te besteden. De docent heeft dan ruimte om de deelnemer te motiveren, persoonlijke aandacht te bieden, te begeleiden en voortijdig in te grijpen wanneer het mis dreigt te gaan.

Rol docenten (2)

Vindt u dat docenten een centrale rol moeten hebben in het proces VSV?

'Ik heb 15 uur ter beschikking om 75 leerlingen te begeleiden, en een goede begeleiding kost tijd, wat er dus niet is.'

'Meer verantwoordelijkheid bij docententeam en minder bij zorgteam. Als je leerlingen verwijst, hoor je vaak niet wat er gebeurt en wat je zelf had kunnen veranderen.'

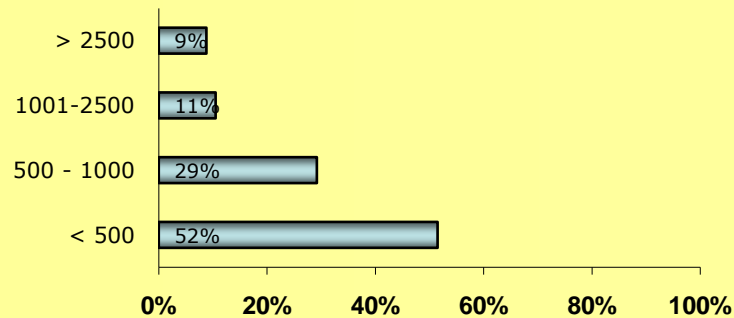
'Begeleiding en scholing van docenten voor signaleren van problematiek bij leerling en aanpakken ervan.'

Succesfactoren:

- Scholing en begeleiding van docenten om problemen van deelnemer eerder te signaleren en aan te kunnen pakken.
- Tijd om ouders te bellen, stageplaatsen te kunnen bezoeken, contact te onderhouden met zorginstellingen, andere ROC's en bedrijfsleven, spreekuren voor begeleiding en kennisdelen met collega's.
- Meer mogelijkheden om in te grijpen bij storend en soms bedreigend gedrag en absentie.
- Sleutelrol in het netwerk van zorg, opvang, arbeidsvoorzieningen, leerplichtambtenaar en dergelijke om snel en effectief te kunnen handelen.

Grootschaligheid

**Mijn gedroomde ROC heeft ...
leerlingen**

'Wij werken in kernteams, waardoor docenten dicht op de leerlingen "zitten". Er is een vangnet om, als je als docent het gevoel hebt dat iemand uitvalt je daar met de leerling naar toe gaat.'

'In mijn eigen ROC zou het zo overzichtelijk zijn dat iedereen iedereen kent. Je merkt dan gelijk wie er niet is en wat er aan de hand is. Geen ongebeide uren.'

'De scholen zijn te grootschalig. Leerlingen zijn daardoor anoniemer en kunnen makkelijk vrijblijvend door de school zwerven'

'Op school zijn wordt steeds meer een individuele zaak. Terwijl als je het gevoel hebt dat je ergens bij hoort zul je minder snel afhaken van school.'

In de huidige situatie bestaat er spanning tussen de voor docenten effectieve aanpak van VSV en de organisatie-inrichting van de instellingen. Docenten geven aan dat met name persoonlijke aandacht, motivatie en begeleiding effectieve instrumenten zijn. Uit het onderzoek komt naar voren dat deze instrumenten in de huidige situatie moeilijk hanteerbaar zijn. Persoonlijke aandacht voor deelnemers, persoonlijke begeleiding en de regiefunctie van docenten eisen overzicht, tijd en herkenbaarheid van docenten en deelnemers. Organisaties daarentegen zijn vaak te complex en grootschalig voor herkenbaarheid en korte lijnen tussen deelnemers en docenten.

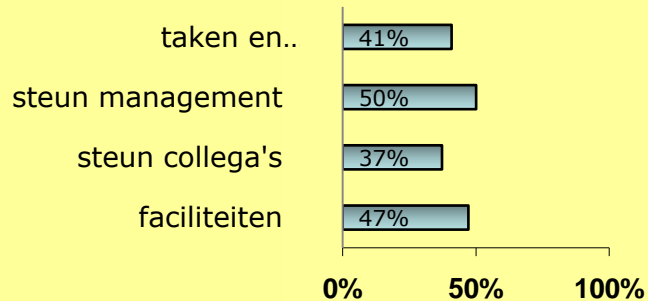
Aansluitend wordt de behoefte uitgesproken aan nauwere samenwerking en betere ondersteuning van collega's, management en derden in de strijd tegen uitval. Op de vraag wat men zou willen veranderen aan de huidige aanpak van VSV, wordt vaak geantwoord dat men zou willen werken met teams van docenten waar de zorg, leerplicht, arbeidsvoorzieningen en dergelijke omheen is georganiseerd. Deze docententeams hebben de regie en dragen verantwoordelijkheid voor het voorkomen van VSV.

Succesfactoren:

- Kleinere groepen deelnemers en kleinschaliger inrichten van de instellingen
- Kennisdelen, nauwere samenwerking binnen en buiten de instelling
- Korte lijnen tussen betrokkenen

Structuur (1)

Welke zaken wilt u ter beschikking krijgen om VSV te voorkomen (top 4)?

'Ik vind onze school niet streng genoeg. De regels worden niet nageleefd en de sancties niet uitgevoerd.'

'Vanuit het management moeten duidelijke richtlijnen komen om VSV te voorkomen. Nu gaat het via mailtjes.'

'Duidelijker beeld en taken van het zorgteam en helderheid verantwoordelijkheid team.'

Uit de enquête komt naar voren dat er grote behoefte bestaat aan een duidelijke structuur. De huidige manier van werken wordt als te vrijblijvend gekenschetst. Hieronder wordt voor de instellingen, docenten en deelnemers de behoefte aan heldere kaders verder toegelicht.

Door de respondenten in de enquête wordt aangegeven dat op dit moment niet duidelijk is wie wat doet en waarvoor verantwoordelijk is. Tevens geven zij aan dat het vaak ontbreekt aan heldere organisatorische processen als verzuimregistratie en resultatenrapportages.

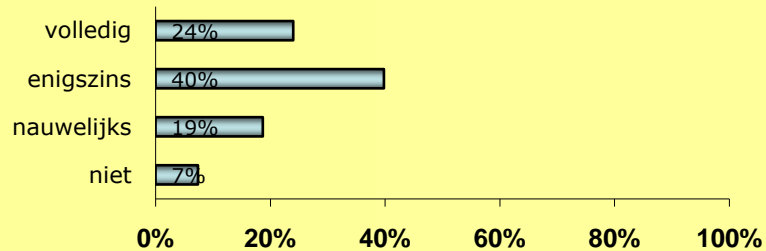
Veel respondenten geven aan dat middelen vooral zijn ingezet voor zaken als een centraal trajectbureau of loket binnen de organisatie waar docenten en deelnemers terecht kunnen bij uitval. Over deze loketten wordt vaak aangegeven dat deze te afstandelijk of bureaucratisch zijn.

Uit de enquête blijkt dat in de huidige situatie vaak niet duidelijk is bij wie docenten terecht kunnen indien een deelnemer dreigt uit te vallen. Dit heeft te maken met onduidelijkheid over de taakverdeling tussen docenten en de betrokken personen en instanties. Snel en effectief handelen is daardoor lastig.

Tevens zeggen docenten in de enquête dat ondersteuning vanuit collega's en het management hen kan helpen uitval meer preventief aan te pakken.

Structuur (2)

Vindt u dat u door uw ROC in het algemeen wordt ondersteund bij het voorkomen van VSV?

10% van de respondenten gaf aan geen rol te hebben bij het voorkomen van VSV.

'Dat de randvoorwaarden van de school veel duidelijker en consequenter uit worden gevoerd. Ik bedoel hiermee doodgewone regels, waardoor leerlingen zich veilig en gekend voelen. Nu kun je doen wat je wilt, het duurt maanden voordat er echt actie wordt ondernomen. Bovendien heeft de opleidingsmanager geen tijd voor de zaken die zich op de werkvloer afspelen.'

'Zo spoedig mogelijk duidelijkheid geven en verlangen, afspraken maken en nakomen (huiswerk), sanctionerend optreden en in gesprek gaan bij aanhoudende problemen.'

Voorbeelden van ondersteuning zijn: duidelijke verwachtingen en doelstellingen, mogelijkheden tot sanctioneren indien een deelnemer niet aan afspraken voldoet en meedenken wanneer een deelnemer niet te handhaven is en er een alternatief moet worden gezocht.

Daarnaast geven veel docenten aan dat zij zelf meer moeten optreden indien regels niet worden nageleefd. Bijvoorbeeld indien een deelnemer huiswerk niet heeft gemaakt, of absent is.

Een groep respondenten wijst in de enquête op het gebrek aan grenzen en heldere kaders voor deelnemers. Het bieden van structuur kan helpen. Afspraken maken met deelnemers en duidelijkheid bieden over de gevolgen wanneer afspraken niet worden nagekomen.

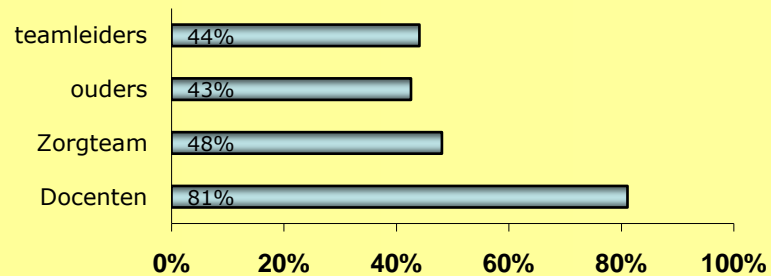
Ook wordt de behoefte geuit om meer inhoudelijke eisen te kunnen stellen aan deelnemers door bijvoorbeeld meer lessen of intensievere lesprogramma's. Hierbij wordt ook aangegeven rekening te houden met de overgang van de vooropleiding naar MBO, omdat deze switch voor deelnemers erg groot is.

Succesfactoren:

- Duidelijke afspraken met deelnemers gekoppeld aan sancties bij niet nakomen van afspraken
- Duidelijke taakverdeling binnen netwerk VSV
- Korte lijnen in netwerk VSV

Rol ouders

Met wie werkt u samen om VSV te voorkomen (top 4)?

'Heel belangrijk: meteen als iemand afwezig is bellen met ouders/verzorgers, ook als ze ouder dan 18 zijn.'

'Ouders moeten hun verantwoording nemen. Het probleem moet niet worden afgeschoven richting scholen.'

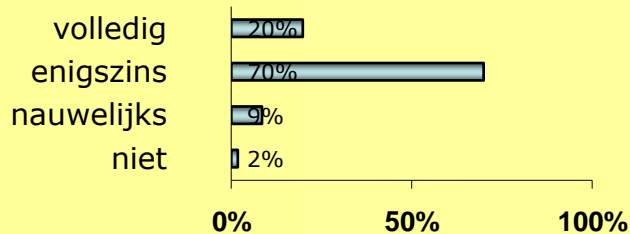
In de huidige situatie wordt door de respondenten de rol van de ouders te beperkt gevonden. De behoefte bestaat om ouders eerder en actiever te betrekken bij het voorkomen van VSV. Ouders moeten meer verantwoordelijkheid in het proces krijgen door ze vroeg aan te spreken op het gedrag van hun kinderen.

Succesfactoren:

- Ouders eerder inlichten bij absentie
- Ouders actief betrekken bij sancties en nakomen sancties
- Ouders actief betrekken bij beroepskeuze
- Meer contact tussen ouders en docenten

Preventieve aanpak

Kunt u inschatten welke leerlingen risico lopen op VSV?

'Betere communicatie tussen alle betrokkenen in het primaire proces.'

'Bij de meeste VSV'ers is er een scala aan problemen en zijn er al heel wat hulpverleners en instanties met deze persoon bezig. Het zou erg handig zijn als 1 persoon dan de regie in handen krijgt in plaats van dat iedereen er veel tijd en energie insteekt, maar lekker langs elkaar heen werkt.'

De afgelopen jaren is veel aandacht uitgegaan naar een curatieve aanpak van VSV. Maar wat te doen op het moment dat een deelnemer dreigt uit te vallen? In het onderzoek geven de respondenten aan een belangrijke rol te kunnen spelen op het gebied van het voorkomen van VSV.

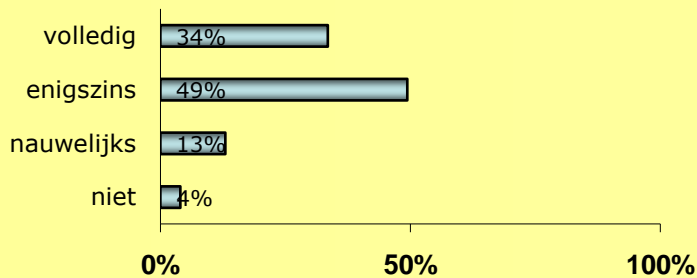
Docenten bevinden zich aan de bron en aan het begin van het proces en zijn daardoor in staat snel in te grijpen. Van de respondenten geeft 90 procent aan dat zij een inschatting kan maken welke deelnemers een risico lopen uit te vallen. Zo kunnen docenten meer aandacht en begeleiding aan de deelnemer bieden, ouders inschakelen, maar ook hulp inschakelen als een deelnemer dreigt uit te vallen. Indien een docent beschikt over achtergrondinformatie van de deelnemer kan deze op voorhand al bepaalde zorg en begeleiding inzetten.

Succesfactoren:

- Uitwisseling van informatie is van groot belang. Bijna 40 procent van de respondenten is ontevreden over de informatie-uitwisseling ten aanzien van VSV. Tevens denkt ruim 80 procent dat betere informatie-uitwisseling over de achtergrond van de deelnemers zal bijdragen aan het voorkomen van VSV. Dit betreft informatie-uitwisseling met het centraal loket, de vooropleiding, zorginstellingen, collega's.
- Gestructureerd vangnet met aandacht voor het bestaande dossier en uitstaande begeleidingstrajecten
- Betrokkenheid en persoonlijke aandacht

Schakelmomenten

Draagt betere informatie-uitwisseling bij aan het voorkomen van VSV?

'Ik zou graag een online, concreet dossier van deelnemers krijgen. Dit bevordert de communicatie en houdt de vinger aan de pols.'

'...betere informatie op middelbare scholen, betere samenwerking op gebied van VSV tussen VMBO en MBO.'

'Nu bestaat nog vaak een doorschuifstelsel tussen VMBO en MBO. Een systeem van doorlopende leerwegen waarbij de opleidingen als een dakpanconstructie zijn opgezet kan er voor zorgen dat leerlingen bij deze overgang niet uitvallen.'

'Betere tussentijdse doorstroom of instroom gedurende het schooljaar en de daarbij behorende individuele persoonlijke begeleiding.'

Op momenten dat deelnemers de overgang van VMBO naar MBO doormaken, van opleiding wisselen of de overstap naar een andere instelling maken, is het risico dat deelnemers het onderwijs voortijdig verlaten het grootst.

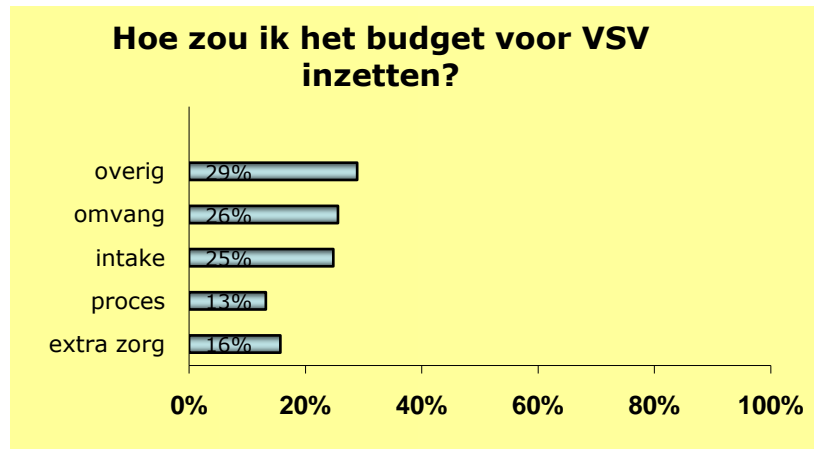
Uit de enquête blijkt dat de samenwerking met de vooropleiding, andere instellingen en de informatie-uitwisseling bij deze momenten niet goed geregeld zijn. Hierdoor worden docenten belemmerd vroegtijdig in te grijpen bij risicodeelnemers.

De respondenten geven aan dat de overstap naar een andere studie voor deelnemers makkelijker moet worden door het mogelijk te maken eerder aan een nieuwe opleiding te kunnen beginnen. Docenten aan de instellingen waar meerdere instapmomenten zijn georganiseerd zijn tevreden, andere docenten zouden dit ook graag binnen de eigen instelling mogelijk zien.

Succesfactoren:

- Aansluiting vooropleiding
- Meerdere instroommomenten
- Begeleiding bij overstap en uitstroom
- Volgen deelnemers om te zorgen dat ze bij overstap niet door mazen van het net vallen door slechte overdracht en het ontbreken van dossiers.

Intake en selectie

'Als we alleen gemotiveerde leerlingen met een helder beroepsbeeld aan zouden nemen, was daardoor alleen al de uitval tot onder de 5% teruggebracht.'

'Tweederde van de uitval wordt verklaard door overstapmomenten, bijvoorbeeld ten gevolge van een verkeerde beroepskeuze.'

'Wij hebben enkele projecten binnen ons ROC lopen waar deelnemers aangemeld kunnen worden die zich bij de start van de opleiding heel laat aanmelden of waarvan ik als intaker twijfel aan de motivatie van de deelnemer voor de opleiding waar hij zich voor heeft aangemeld. Ook voor tussentijds twijfelende deelnemers is er zo'n traject.'

Een van de belangrijkste factoren ten grondslag aan de hoge uitval in het eerste jaar is een verkeerde studiekeuze. Veel respondenten geven aan dat deelnemers niet goed weten waar ze voor kiezen of dat er sprake is van een negatieve studiekeuze. Hierdoor bestaat de kans dat deelnemers stoppen met hun opleiding. Ook is de kans groot dat ze overstappen naar een andere opleiding of instelling. Op deze schakelmomenten is de kans op uitval erg groot.

Door deelnemers te begeleiden bij hun studiekeuze kan de uitval voor aanvang van de opleiding worden gesignaleerd en opgevangen.

Succesfactoren:

- Deelnemer op juiste plek krijgen
- Loopbaanbegeleiding voorafgaand, gedurende en bij afronding van de opleiding
- Voorlichting opleidingen en arbeidsperspectieven
- Motivatie en kwaliteiten inschatten door assessment
- Begeleide uitstroom

Conclusies

De docenten in het MBO laten in hun antwoorden zien dat ze zeer gedreven zijn om uitval van deelnemers te beperken. Ze laten ook zien dat hun voornaamste rol ligt op het gebied van het voorkomen van VSV. Ze laten zien dat ze bereid zijn om verantwoordelijkheid te dragen voor het behalen van resultaten op het gebied van VSV. Ze laten zien dat ze een aantal zaken nodig hebben om deze resultaten te kunnen behalen. En tot slot laten ze zien dat ze door instellingen niet optimaal ondersteund worden bij het voorkomen van VSV. Op alle niveaus lijkt er sprake van een grote mate van vrijblijvendheid, of het nu gaat om de intake en plaatsing van deelnemers, de snelheid van reageren bij signalen die mogelijk leiden tot uitval, de vertaling van duidelijke doelstellingen voor docententeams of het verkrijgen van goede informatie over de deelnemers.

Het onderzoek leidt ons tot de volgende conclusies:

- De Europese doelstelling omtrent VSV zoals vastgelegd in de Lissabon-akkoorden en de Nederlandse vertaling hiervan zijn niet goed bekend bij docenten en niet vertaald naar concrete doelstellingen voor docenten(teams).

- Docenten voelen zich betrokken bij VSV en verantwoordelijk voor de deelnemers. In dit kader willen zij een centrale rol vervullen in het proces ter voorkoming van uitval.
- Docenten zien het voorkomen van VSV als onderdeel van het primaire proces en niet als tijdelijk traject.
- Docenten worden naar eigen inzicht onvoldoende betrokken bij het vangnet rondom voortijdig schoolverlaten.
- Docenten ervaren een gebrek aan structuur in de aanpak van VSV.
- Docenten zien meer winst in het betrekken van ouders bij het voorkomen van VSV.
- Een preventieve aanpak van VSV wordt door docenten als effectief gezien, waarbij zij voor zichzelf een belangrijke rol zien weggelegd.
- Docenten willen meer zorgvuldigheid op de schakelmomenten van deelnemers.
- Het huidige aannamebeleid wordt door docenten als negatieve invloed op VSV ervaren omdat de deelnemer vaak op verkeerde plek komt.

Aanbevelingen

Het onderzoek onder meer dan 500 docenten, mentoren en begeleiders uit het MBO laat zien dat zij een grotere rol ambiëren op het gebied van het voorkomen van VSV. Tegelijk laat het onderzoek zien dat deze ontwikkeling niet vanzelf tot stand komt. Vanzelfsprekend zal een dergelijke aanpak geld en tijd kosten. Maar vooral geven de docenten aan dat zij gebaat zijn bij een minder vrijblijvende aanpak op vele gebieden. Uit de reacties op het onderzoek, alle gelezen rapporten en onderzoeken en de gevoerde interviews hebben we de volgende aanbevelingen opgesteld om docenten de ruimte en de verantwoordelijkheid te geven om VSV preventief aan te pakken.

Aanbevelingen van respondenten:

'een nieuwsbrief VSV die wekelijks door het bestuur, maar minimaal door de gezamenlijke directeuren de organisatie ingezet wordt'

'een klas formeren waarin alle opleidingen binnen ons college aan bod komen en waar veel aan sociale vorming wordt gedaan'

'zesjarige basisopleiding voor niveau 2 in plaats van overstap na vmbo-diploma'

'beloon de deelnemer met kleine attentie als hij een laag of geen verzuim heeft.'

'leerlingen laten meebetalen aan hun opleiding.'

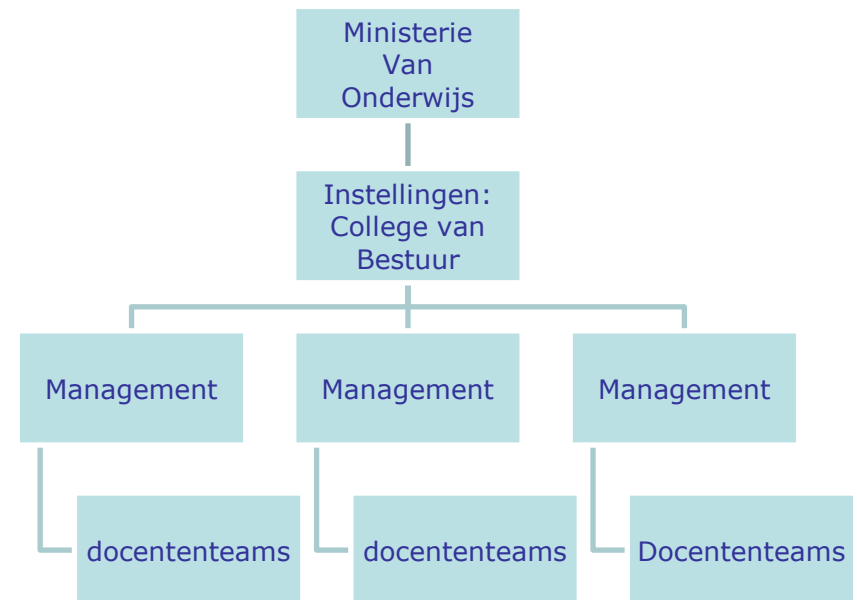
Vorkomen is beter dan uitvallen.

1. Zorg voor een doorvertaling van de Nederlandse doelstelling op het gebied van VSV naar het functioneren van management en docententeams.
2. Zorg dat beleid ter voorkoming van VSV een onderdeel is van de reguliere beleids- en bedrijfsvoering ten behoeve van kwaliteit en onderwijsrendement.
3. Maak docenten verantwoordelijk voor de preventie van VSV en geef ze daarbij ook de middelen.
4. Concentreer de preventieve aanpak van VSV op de schakelmomenten, met name in het eerste jaar van het beroepsonderwijs. Doe dat samen met het VMBO.
5. Zorg voor een goede informatie-uitwisseling tussen de bij de deelnemer betrokken personen en instanties.
6. Zorg voor een goede intake van deelnemers.
7. Zorg voor een goede structuur van begeleiding rondom de docententeams.
8. Zorg voor een kleinschalige aanpak.

Van aanbeveling naar actie

Het onderzoek heeft laten zien dat het in de huidige situatie ontbreekt aan structuur in de aanpak van schooluitval. We zullen daartoe op de volgende sheets voor de verschillende betrokken actoren de aanbevelingen vertalen naar concrete acties. De bijgevoegde figuur beidt een overzicht van de betrokken actoren.

Hierbij dient als uitgangspunt dat iedereen verantwoordelijkheid draagt in het proces ter voorkoming van schooluitval. Om er voor te zorgen dat er een einde komt aan de vrijblijvendheid dient iedereen een duidelijke verantwoordelijkheid te hebben en hierop aangesproken te worden. Daartoe dient voortijdig schoolverlaten op alle niveaus een onderwerp van gesprek te kunnen zijn.

Aanbevolen acties

	Aanbeveling	docententeams	Management	CvB	Ministerie
1	Doorvertaling Nederlandse doelstelling VSV	Agendeer het rapport over VSV voor overleg binnen het team en met het management; Maak resultaatafspraken met het management om VSV te voorkomen.	Agendeer het rapport over VSV voor overleg met docententeams; Maak resultaatafspraken met docententeams en CvB over het voorkomen van VSV.	Agendeer VSV voor overleg met management binnen de instelling; Maak resultaatafspraken met management en ministerie over het voorkomen van VSV binnen de instelling.	Vertaal doelstelling naar instellingen en maak resultaatafspraken met instellingen over de aanpak van VSV; agendeer het rapport voor overleg met instellingen.
2	VSV als onderdeel reguliere bedrijfsvoering		Behandel VSV als normaal onderdeel bedrijfsvoering.	Zorg dat VSV als normaal onderdeel van de bedrijfsvoering is georganiseerd.	Breng doelstellingen met betrekking tot VSV in het regulier afsprakenkader.
3	Maak docenten verantwoordelijk	Vraag binnen de instelling om een verdeling van middelen voor de aanpak van VSV .	Verdeel middelen voor de aanpak van VSV naar docententeams.	Zorg voor een verdeling van middelen voor de aanpak van VSV tot op het niveau van docententeams	Vraag in de verantwoording aan de CvB's of zij middelen hebben ingezet en verdeeld naar docententeams voor de aanpak van VSV

Aanbevolen acties

	Aanbeveling	docententeams	Management	CvB	Ministerie
4	Spreek elkaar aan op aanpak, inzet en resultaten	Maak resultaten van aanpak VSV, de begeleiding en behandeling van deelnemers inzichtelijk.	Ontwikkel rapportages met betrekking tot VSV die meer inzicht bieden in de eigen aanpak van uitval en resultaten op het gebied van voorkomen van uitval.	Vraag om informatie met betrekking tot de aanpak van VSV en bespreek deze binnen de instelling.	Bevraag de CvB's bij de verantwoording op haar beleid ten aanzien van VSV en de resultaten van dit beleid.
5	Concentreer op schakelmomenten	Zorg voor goede informatie over de uitval en de risicomomenten en biedt duidelijke aanbevelingen voor de aanpak van VSV.	Ontwikkel een aanpak van VSV door op de schakelmomenten te richten en zorg dat middelen beschikbaar zijn.	Zorg voor een focusaanpak, die zich concentreert op een risico-analyse van de uitval en zet middelen daarop in.	Bevraag in de verantwoording de CvB's of er binnen de instelling een focusaanpak bestaat die zich concentreert op de risicomomenten.
6	Goede informatie-uitwisseling binnen netwerk VSV	Draag bij aan goede informatie over deelnemers en zorg dat deze beschikbaar is.	Zorg afspraken over communicatiestructuur en informatie-uitwisseling over deelnemers binnen het netwerk VSV.	Vraag naar communicatiestructuur en informatievoor-ziening over deelnemers binnen netwerk VSV	Bevraag de CvB's bij de verantwoording op de wijze waarop de informatie-uitwisseling met betrekking tot schooluitval en individuele deelnemers plaatsvindt

Aanbevolen acties

	Aanbeveling	docententeams	Management	CvB	Ministerie
7	Intake van deelnemers	Wees kritisch op een goede intake van deelnemers.	Organiseer een goede intake en plaatsing van deelnemers.	ontwikkel goede intakeprocedures en vraag om resultaten.	Bevraag CvB's over de manier waarop de plaatsing van deelnemers is georganiseerd binnen de instelling.
8	Goede structuur begeleiding rond docententeams	Vraag om goede begeleiding om uitval te kunnen voorkomen, Breng prioriteit aan.	Organiseer en stuur de begeleiding van docententeams.	Maak duidelijk hoe de begeleiding van docententeams is georganiseerd.	Bevraag CvB's over de manier waarop de begeleiding van docententeams is georganiseerd.
9	Kleinschaligheid binnen aanpak		Zorg voor kleinschalige verbanden binnen het grote geheel.	Zorg bij de organisatie-inrichting voor eenheden die een kleinschalige aanpak mogelijk maken.	Bevraag de CvB's hoe de kleinschaligheid wordt gewaarborgd.

Bijlage

Vragenlijst (1)

	Vraag	Antwoordmogelijkheden				
1.	Ik denk dat ik als docent ... invloed heb op het voorkomen van VSV.	Geen	Nauwelijks	Enigszins	Veel	
2.	Wat voor soort rol heeft u op dit moment als docent in het proces van VSV?	Geen rol	Nauwelijks een rol	Enigszins een rol	Centrale rol	
3.	Vindt u dat een docent een centrale rol in het proces ter voorkoming van VSV dient te hebben?	Niet	Nauwelijks	Enigszins	Volledig	
4.	Heeft u vrijheid om naar eigen inzicht VSV aan te pakken?	Niet	Nauwelijks	Enigszins	Volledig	
5.	Vindt u dat u door uw ROC in het algemeen ondersteund wordt bij het voorkomen van VSV?	Ik heb geen rol in het proces	Niet	Nauwelijks	Enigszins	Volledig
6.	Vindt u dat u door uw collega's wordt ondersteund bij het voorkomen van VSV?	Ik heb geen rol in het proces	Niet	Nauwelijks	Enigszins	Volledig
7.	Bent u op de hoogte van de achtergrondsituatie van uw leerlingen?	Niet	Nauwelijks	Enigszins	Volledig	
8.	Bent u tevreden over de informatie-uitwisseling binnen uw organisatie over de achtergrondsituatie van uw leerlingen?	Zeer ontevreden	ontevreden	Tevreden	Zeer tevreden	
9.	Denkt u dat een betere informatie-uitwisseling over de achtergrond van leerlingen zal bijdragen aan het voorkomen van VSV?	Niet	Nauwelijks	Enigszins	Volledig	
10.	Kunt u inschatten welke leerlingen risico lopen om zonder diploma de school te verlaten?	Niet	Nauwelijks	Enigszins	Volledig	

Vragenlijst (2)

11.	Het voorkomen van VSV probeer ik op de volgende manieren	Meerdere antwoorden mogelijk			
12.	Welke activiteiten dragen volgens u het meeste bij aan het terugdringen van VSV?	Meerdere antwoorden mogelijk			
13.	Vindt u dat u op dit moment bent opgeleid / getraind om VSV te voorkomen?	Niet	Nauwelijks	Enigszins	Volledig
14.	Welke van de onderstaande middelen zijn u ter beschikking gesteld inzake VSV?	Meerdere antwoorden mogelijk			
15.	Gaat u zich actiever inzetten voor het voorkomen van VSV indien u meer middelen ter beschikking krijgt?	Niet	Nauwelijks	Enigszins	Volledig
16.	Welke zaken wilt u ter beschikking krijgen om beter in staat gesteld te worden om VSV te voorkomen?	Meerdere antwoorden mogelijk			
17.	Is VSV in de reguliere overleggen binnen uw ROC onderwerp van gesprek?	Niet	Nauwelijks	Regelmatig	Vaak
18.	Zijn de doelstellingen om schooluitval te voorkomen binnen uw ROC vertaald naar concrete resultaten van docenten/docententeams?	Niet	Nauwelijks	Enigszins	Volledig
19.	Met wie werkt u het meest samen om voortijdig schoolverlaten te voorkomen?	Meerdere antwoorden mogelijk			
20.	Wat zou u willen veranderen aan de huidige aanpak van VSV binnen uw ROC?	Open vraag			

Vragenlijst (3)

21.	Stel dat uw kinderen naar een ROC gaan, zult u uw eigen kinderen naar uw ROC sturen?	Ja			Nee		
22.	Als ik mocht bepalen hoe het budget voor VSV ingezet zou worden, dan zou ik dat als volgt inzetten:	Open vraag					
23.	Als ik een eigen ROC zou hebben, dan zou ik er beter in slagen om VSV te voorkomen?	Eens			Oneens		
24.	Als ik mijn eigen ROC zou hebben, dan zou ik ... prioriteit geven aan het voorkomen van VSV	Veel			Weinig		
25.	Mijn gedroomde ROC heeft Leerlingen.	< 500	500 t/m 1000	1001 t/m 2500	> 2500		
26.	In mijn eigen ROC zou ik de verantwoordelijkheid voor het voorkomen van VSV vooral neerleggen bij docenten	Eens			Oneens		
27.	Als ik een eigen ROC zou hebben, dan zou ik anderen stimuleren zich actiever in te zetten bij het voorkomen van VSV door:	Meerdere antwoorden mogelijk					
28.	Wat is uw functie	Docent	Mentor	Teamleider	Manager	Begeleider	Anders (namelijk)
29.	Deze vraag alleen invullen als u docent bent. Welk vak doceert u?	Open vraag					
30.	Hoe lang bent u werkzaam binnen uw huidige organisatie?	< 5 jaar	5 - 10	11- 15	16 - 20	21 - 25	> 25 jaar

Vragenlijst (4)

31.	Wat voor soort aanstelling heeft u?	Full time (meer dan 36 uur)	Part time (meer dan 20 uur)	Part time (minder dan 20 uur)	
32.	Geslacht	Man		Vrouw	
33.	Wat is uw leeftijd?	< 30	30 - 39	40 - 49	> 50
34.	Bent u tevreden over de inhoud en het soort werk?	Zeer ontevreden	ontevreden	tevreden	Zeer tevreden
35.	Bent u tevreden over de druk/werkbelasting in uw huidige functie?	Zeer ontevreden	ontevreden	tevreden	Zeer tevreden
36.	Een goede relatie met mijn / de leerlingen is voor mij belangrijk	Onbelangrijk	Tamelijk onbelangrijk	Enigszins belangrijk	Belangrijk
37.	Wilt u meewerken aan diepte interviews over VSV?	Ja		Nee	
38.	Emailadres / telefoonnummer				
39.	Hieronder is ruimte overgelaten voor overige opmerkingen				
40.	Aan welk doel wilt u dat wij geld overmaken?	Edukans	Right to PLayer	Richard Krajicek Foundation	Roparun